

zal oskrbnik Wittek. Na podlagi točnega tehtanja in merjenja je pri stolecu svinj 7 živali ugotovil, da se je dnevni prirastek na živi teži povprečno pri vsaki živali po izvršenem uničenju uši zvišal za 0,28 kg. Parkratno mazanje z zmesjo masti, olja in žveplenega cvetu je torej zvišalo povprečno živo težo ene živali nad ¼ kg na dan. Vrednost povprečnega večjega prirastka v navedenem slučaju pri ceni 12 Din za 1 kg žive teže znaša dnevno 3 Din. To je pri eni živali. Koliko znaša potem to pri vseh živalih v teku enega celega leta?

Iz vsega tega sklepamo, da je čiščenje in snaženje, katero smatramo često za postransko in nepotrebno opravilo velikega pomena za zvišanje koristi živali in s tem tudi za zvišanje dohodkov sploh. Za zvišanje dohodkov ki jih v naši nevednosti mnogokrat omalovžujemo in prezremo.

F. Wernig.

Človek brez sna je vsega usmiljenja vreden. Dnevna nega vseh delov telesa z Fellerjevim milodiščim Elsafluidom povečava odpornost telesa, doprinaša močno spanje, brani zdravje in zaščiti pred prehladom, influenco, gripo, hripavostjo, sluzavostjo in kašljem. Ze naši starši in dedje so se radi posluževali z Fellerjevim Elsafluidom v zunanji, kakor tudi v notranji uporabi kot bol ublažujočim domačim sredstvom in kozmetikom. Posebno prija kot mazilo pri revmatičnih boleznih. V lekarnah in tozadevnih trgovinah poiskusna steklenica 6 Din, dvojna 9 Din, specialna steklenica 26 Din, ali po pošti 9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 specialni steklenici za 62 Din, razpošilja lekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Esatrg 341, Hrvatska.

GOSPODINJSTVO

Česa pričakuje žena od domovine.

Veliko dandanes govorijo in pišejo o ženi, njenih pravicah in njenih nalogah, ki naj jih vrši v javnem življenju v dobrobit skupnosti in domovine. Pri vsem tem pa se nekako zapostavlja njen glavni in prvi poklic, poklic matere in gospodinje. Premalo se upošteva in razumeva njeno tiho delo, ki ga dan za

dnevom neopaženo vrši v skromni enoličnosti, ki je pa za javnost mnogo globjega pomena kot vse ono, kar more storiti žena v službi javnega življenja. Ta trditev ima na prvi pogled videz pretiravanja, pa je navzlic temu resnična. Narod, pravijo, je tak, kakoršne so njegove matere in žene. To velja v navedenem, velja pa tudi v narodnogospodarskem oziru. Bodočnost našega naroda, naše domovine je v rokah mladine. In delo naših žen je vzgojiti in pripraviti to mladino, da se bo zavedala svoje velike odgovornosti, dati domovini močnih, značajnih in plemenitih ljudi, ki ne klonajo in ne bežijo, ampak so pripravljeni tudi na žrtve, kadar zahtevajo tako višji oziri. Naše matere morajo dati domovini ljudi, katerih versko pojmovanje ni samo rahla, lepa lupina brez jedra, ampak ljudi, ki izpovedujejo versko prepričanje s svojim življenjem in to dosledno in povsod, kamor jih postavi v življenju božja previdnost.

Nič manj važna je za narod žena gospodinja v narodnogospodarskem oziru. Dobri dve tretjini narodnega premoženja gre skozi njene roke. To znači velikansko moč, ki jo more porabiti v prid skupnosti, če se zaveda svojih dolžnosti in obveznosti napram domovini. V narodnogospodarskem smislu dela ona gospodinja, ki skrbi, da se v njenem okolju pomnožijo pridelki, ki služijo za prehrano. Dalje gospodinja, ki uporablja kjer le gre doma pridelano blago (pospešuje n. pr. po krajevnih razmerah pridobivanje lanene in volnene preje). Taka gospodinja daje pri nakupovanju prednost v domovini napravljenim izdelkom in odklanja po možnosti uvoženo inozemsko blago. Slednjič podpira narodno gospodarstvo tudi z varčnim, smotrenim gospodinjstvom.

O vseh teh panogah, ki spadajo v gospodinjski delokrog, bomo govorili na tem mestu v »Slovenskem Gospodarju«. Dobro bi pa bilo, če bi javile gospodinjke svoje mnenje in svoje želje glede snovi, ki naj bi se uporabljale. Tozadevne dopise sprejema naše uredništvo.

O štedilniku in kurjavi.

Štedilne peči ali štedilniki se vedno bolj uveljavljajo v naših kuhinjah. In prav je tako. Dobro napravljen štedilnik prihrani gospodinjki trud, čas in kurivo. Slednje pa le tedaj, če je pravilno napravljena. Večkrat naletimo na štedilnike, ki ne zaslužijo tega imena, ker porabijo za ogrevanje ogromno kuriva. Vzrok tiči največkrat v tem, da se na-

haja kurišče pregloboko in da je vzdana rešetka prevelika, vsled česar je tudi notranji prostor prevelik in se plini preveč ohladijo, preden pridejo do štedilne plošče. To ima za posledico preveliko uporabo kuriva. V tem slučaju stori gospodinja najbolje, če pokliče izvežbanega pečarja, ki dvigne in podloži rešetko tako, da dobi pravo višino, in obloži stranske stene s primernim prizidkom. Pravilna višina, ki se meri od rešetke do spodnje strani štedilne plošče, znaša pri malih štedilnikih 15–16 cm, pri srednjih 16–17 cm in pri velikih 20–22 cm. Velikost rešetke pri srednjem štedilniku naj bo 12×25 cm (oblika navadne opeke). Stroški takega popravila so kmalu kriti s prihrankom kuriva.

Veliko toplote se tudi razgubi, če je mostiček, to je prostor, kjer zapuščajo ogreti plini kurišče, prenizek. Posledice so iste, kakor pri preglobokem kurišču. Vročina se porazgubi, preden pride do pečic in kotlička, in ti so slabo ogrevani. Tudi tu pomaga pečar s tem, da dvigne mostiček na pravo višino in tako zoži prostor. Poševna razdalja med mostičkom, štedilno ploščo in pečico naj meri pri manjših štedilnikih 5–6 cm, pri večjih 6–7 cm.

Tudi razne poškodbe štedilnika niso brez učinka na kurjavo. Skozi razpoke in špranje na štedilnih ploščah in vratih pride zunanji zrak ki zmanjšuje zračni preprih, slabi kurjavo in ohladi pline. Škoda pri kurivu je lahko prav občutna, istotako je moteno redno poslovanje. Če ne moremo drugače od pomoči, si začasno pomagamo s tem, da zamazemo vrzeli z ilovico.

Slabemu razgrevanju štedilnika in pečice je lahko krivo tudi, če se naleže med štedilno ploščo in pečico ali kotličkom za vodo pepel ali saje. Oba sta slaba prevajalca toplote in slabita učinek kurjave. Redno mesečno ometanje zabrani ta nedostatek.

Štedilnik mora biti vsak dan očiščen. Najboljše opravimo to delo, če zapremo vrata pepelišča in spravimo iz kurišča ves pepel s pripravnim kaveljnom. Zlindro in neizgorele kose pobereemo z lopatico. Rešetka mora biti popolnoma prazna, da ima zrak prost dostop do kuriva. Dobro je, če imamo v pepelišču ploščevinast predalček, v katerega pada pepel in ki ga lahko iztresemo zunaj hiše, da ne prašimo hišnih prostorov.

Podkurimo lahko z rahlo zmečkanim ter razkosanim papirjem in drobnimi treskami, na katere naložimo drobno nasekana, kratka drva. Ko se je razgorelo, priložimo premog v kosih jajčne belosti. Pri tem pazimo, da ne udušimo ognja. Pri nadaljnem nalaganju

III.

»Gebria« je štiriindvajset ur stala v Rio, da bi potniki, ki hočejo prebiti eno noč na suhem, lahko zadostili svoji želji. Dübello je izjavil, da bo na ladji v luki zelo vroče in bi bila škoda, zamuditi priliko, da si ogledajo mesto. Ko so torej dobili dovoljenje za izstop, so Betka, Gregor in on zapustili ladjo z namenom, da naročijo sobe v hotelu »Gloria«.

Načrt je bil ta, da se vsedejo v avto in pregledajo hribovito okolico, naredijo izlet, ki ga naredi vsak turist, ki obišče Rio de Janeiro, v Cobacabani hodo obehdovali in obiščejo krasni kazino. Ta načrt je priporočal Dübello.

Usoda pa je drugače odločila; kajti ko so vstopili v mesto, so videli, da je ravno karneval. V tem slučaju pa se za tujca nikdo ne briga. Štiri dni je mesto izven sebe. Nikjer avta, ki bi jih prepeljal v Tijnko; vse trgovine zaprte. Ulice polne papirnatih zmajev in konfetov; povsod se preriva množica v vseh mogočih maskah. Pametnega odgovora ni bilo mogoče dobiti od nikogar in lastnik hotela se je hudoval, ko so prosili za sobo.

Gregor si je prizadeval, da bi se vživel v trenutni položaj. Vrvenje in drvenje pa je preprečilo vsak trud. S svojo visoko, evropsko postavo je obrnil na sebe pozornost in je hočeš-nočeš postal deležen karneval-

Dübellovo vedenje jo je zadnje dni dražilo. Ko se je razgovarjala z Las Casasom, se je vedno vmešaval. Nekega večera je po plesu z Argentinecem šla na krov. Na ograjo sta se naslonila in zrla zvezdnato nebo ter mirno morje. Krasna noč! Naenkrat se je prikazal Dübello.

— Kaj še nista šla spat? — je vprašal začudeno.

Kaj ga briga?! Dala mu je skoraj surov odgovor. Las Casas pa ko da se ne huduje. Uslužno je pripomnil, da je že bolj pozno, kakor je mislil in nato je želel lahko noč.

Dnevi so minevali in napačil je dan, ko se je »Gebria« usidrala v luki Rio de Janeiro. Betka je za dve uri pozabila, da je na zemlji. V jutranji zori je prišla na krov. Vstajajoče solnce je posipalo otoke z zlatim bleskom. V daljavi na vzhodni strani so krasili sinje nebo zafrankoromeni oblaki; na zapadu so se dvigali temni gorski vrhovi. Vodne gladine ni vznemirjal niti en val in Betki se je dozdevalo, da plapolala v sanjah in se na čarobni barki bliža pravljieni deželi.

Ko je »Gebria« priplula v temnoplavi vodi skozi vhod v luko, se je vtis še povečal. V tistem trenutku, navidezno naenkrat, se je zavesa dvignila: pluli so med otoki in neposredno ob obrežju je ležalo pred njimi moderno mesto, belo, bleščeče, v kraljevski krasoti.

nova knjiga za vas! Brez nje ni nedelje!
"BESEDE ŽIVLJENJA!"
Naročite ta fantovski molitvenik,
ki stane 22 Din, v usnje z zlato
obvezo pa 30 Din v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Fantje

portinimo vedno ogenj ob strani štedilnika in polagajmo kurivo poleg ognja, da morajo plini kuriva čez ogenj in se tako uporabijo. Rešetka mora biti popolnoma pokrita s kurivom, drugače prihaja zraven preveč zraka.

Neujimo jagodičevje.

Od jagodičevja najbolj znana, čeprav pre-malo upoštevana sta pri nas ribez in kosmulja. Oskrba tega grmičevja spada v področje gospodinj, kateri se za nego tudi bogato oddolži s sadom, ki ji omogoči napravo raznih sadnih sokov za vroče poletne dni ali za čas boleznih. Navadno posvečamo jagodičevju prav malo nege. Navajeni, da nam pa kljub temu rodi, menimo, da je nega nepotrebna. Tako zanemarjanje pa se prej ali slej maščuje. Grm podivja in se zgosti, tako da ne more ne zrak ne sonce v polni moči vplivati in so tudi obsedeni listi ovirani v svojem delovanju ter ne morejo vršiti svoje prehranjevalne naloge v lesu in sadju. Rodnost polagoma peša, ker je tudi zemlja izpraznjena redilnih snovi, drugih se ji pa tudi ne dovaža z gnojenjem. Iz opisanega je razvidno, da moramo posvetiti grmičevju večjo pozornost in zato je ravno zimski čas še primeren. Če nismo v jeseni zemlje okrog grmičja prerahljali, moremo to storiti to še zdaj, seveda v času, ko je zemlja dovolj odtajana. Istočasno tudi gnojimo. Zemljo odgrnemo in denemo na korenine nekaj hlevskega gnoja, ki ga zopet z zemljo pokrijemo. Dobro je tudi grm nekoliko obsuti in sicer s prekrojenim kompostom ali z dobro vrtno prstjo, ki jo vsujemo v grm. Na spodnji strani vej poženejo potem korenine, kar pospešuje rast in rodnost lesa. Včasih je potrebno, da grm razredčimo. Bolan suh les odstranimo, pri vejah, ki se križajo in drgnejo, odrežimo slabejše. Izločimo tudi šibke, slabotne šibe.

Poleg tega moramo vsako tretje leto grm pomladiti. Pri tem izrežemo 3—4 stare veje, zlasti take, ki so že poraščene z lišajem in mahom. Odrezati jih moramo tik pri zemlji. S pomlajanjem se grmičje iznova okrepi in obdrži rodnost. Pri belem ribezu, ki zlasti v lahki, peščeni zemlji nastavi veliko grozdja, ki se pa ne razvije in ostane drobno, prikrajsamo veje za 1—2 očesca. Dobimo sicer nekaj manj grozdja, a to je sočno z debelimi jagodami.

Vsa ta dela moremo izvršiti že v pozni jeseni, ali če nismo utegnili, po zimi; morajo pa biti zaključena s februarjem, ker grmičevje zelo rano odganja in bi ga sicer preveč oslabil.

Božič katoliškega župnika v Macedoniji.

Bitolj, 26. dec. 1927.

Sledeče pismo je pisal bitoljski župnik g. Andrej Tumpej, duhovnik misijonske družbe, ki opravlja dušnopastirsko službo med katoličani po obširnih pokrajinah med reko Vardar in Albanijo, svojemu prijatelju. Ta je pa prepuštil pismo našemu uredništvu za »Gospodarjeve« bralce.

Sedaj, ko to pišem, bi moral oddrati proti Debru, daleč severno od Ohridskega jezera ob albanski meji. Če Bog da, pa jutri! Sedaj je namreč božič. Pri Vas gori imate cerkveno zapoved, da mora katoličan vsaj enkrat na leto k sv. spovedi in sv. obhajilu. Pri nas so katoliki veseli, če morejo biti enkrat ali dvakrat na leto pri sv. maši. Gori nimate pojma o naših razmerah. Če se peljem na krajski konec svoje župnije, do železnice v Gradskem, imam prav tako daleč, kakor iz Ljubljane v Trst; na drugo stran župnije, do Debra, pa je tako daleč, kakor iz Ljubljane v Zagreb. Od tam pa je še vedno 82 km do moje zadnje postaje Mavrovi Han in Trnica. In na obeh teh progah nimam niti ene kapele. V celi župniji nimam zvončka, kakor ga ima pri Vas zadnja podružnica in magari vzamemo najmanjšega. In vendar skoro ni večje naselbine brez naših ljudi! Orožniških postaj je v naši župniji okoli 120 in skoro polovica je katoličanov. Potem finančne postaje. Naša pokrajina namreč rodi tobak in leži ob meji. Večina je katoličanov. — Skoro najbolj od rok mi leži Kruševo. Hotel sem jih obiskati pred božičem. Na četrto adventno nedeljo sem takoj po sv. maši naročil čaj, a potem pa na avto. Zunaj hud mrz in snežni metež. V mesto Prilep smo rabili tri urice. Običajno zadostuje ena ura. Tu sem moral si iskati drugi avto za Kruševo. Toda niti pošta ni vozila zaradi zametov. Kruševo leži 1475 m nad morjem. V gorah, zelo strmo. Šele na drugi dan je dospel poštni avto. Seveda radi vremena 100% dražji. Kosil sem še v Prilepu: juho in telečji gulaš. Telečje seveda le v tem pomenu, ker je bila zadevna krava nekdaš res tudi tele. Morda pred 20 leti. Juha mrzla, zabeljena z lojem. Avto je 18 km še dobro vozil, toda pred hribom je začel štrajkati. Pa peš kakšen kilometer! Toda večeri se že. Tam od Šarplanine vleče mrzel krivec. Na tej cesti so pred nekaj dnevi ustrelili vol-

ka, šest jih je pa zbežalo. Pozno v noč dospemo v mesto. Padel sem samo enkrat, toda pasti samo je veliko boljše, kakor dr. Knava, ki je v začetku meseca decembra v Janjevu padel in si zlomil roko. — Vse že spil Gospa in gospod Bezjak (Slovenca iz Slov. goric), sta stavila 1000 Din, da me ne bo v takem vremenu. Takoj je bil pripravljen turški kofe in ruski čaj. — Drugo jutro smo praznovali božič. Prav po betlehemsko. Pa smo bili zelo veseli. Kruševo je štelo pred vojno 15 tisoč prebivalcev: Macedonci, Grki, Bolgari in Cincari (ostanki nekdanjih rimskih posadk). Znana je kruševska vstaja leta 1909. Še danes je tretjina mesta v razvalinah od takrat. Sedaj po vojni ima mesto samo okoli 5000 prebivalcev.

V sredo pa nazaj! V Prilepu smo zopet iskali avto. Končno smo se pogodili z nekim šoferjem, ki nas je pa predal pijanemu norcu. Predno je zavrtel, je spil še pol litra konjska. Kmalu je počila guma. Toda šofer se ne zmeni za to. Vozi kar po golem. Motor divja. Treba bi ga bilo zaliti s hladno vodo. Nič, naprej! Motor bruha kakor lokomotiva. Hvala Bogu, Bitolj se prikaže! — V Prilepu sem se dogovoril s tamkajšnjimi katoličani, da jih za božič obiščem. Toda nenadoma je potegnili jug, potoki so narasli, ozkotirna železnica v dolžini 1 km razdrta. Šofer je pripravljen, če prevzamem odgovornost. Sveta Terezika, pomagaj! Avto je zmagal! Ob 11. uri sem dospel v mesto. Katoličani so me že čakali poldruho uro, potem pa obupali. Preleteti je treba celo mesto, da jih zherem. Ob pol enih služba božja. Jaz sem že 24 ur tešč. Pa smo veseli! Opolnoči se vlečem v svojo posteljo v Bitolju.

Danes sem doma, ker nisem dobil avta za Debar. Pravkar sem bil na pošti. Promet na cesti med Bitoljem in Ohridom je ustavljen. Od Struge do Debra odneslo tri mostove. Telefoniral bi, pa ta stvar seveda ne funkcionira. Zato imam danes čas, da pišem. Sicer sem se obotavljal, češ, morda boste rekli, da mi gre za izrednosti. Tako je. Pa saj imate tudi gori pri Vas težave. — Sedaj bom 14 dni v zahodnem delu župnije, potem pa 14 dni na vzhodnem delu, in potem grem za nekaj dni k sobratom v Prizren, kjer opraviim letne duhovne vaje. Nato bo pa že Velika noč, ko bo treba zopet okoli...

Velika inventurna prodaja

po čudovito znižanih cenah se vrši do konca januarja v veletrgovini R. Stermecki, Celje.

skih neumnosti. To ga je razkačilo in je izjavil, da se vrne na ladjo. Betka ga je morala seveda spremljati, dasi bi rada ostala, da bi gledala ta dirindaj.

— S to »nigger«-bando tu na ulici se ne moreš zabavati — je izjavil Govers neusmiljeno.

Dübell je ostal v mestu. Dasi v nekem oziru ravno tako ozkosrčen Evropejec ko Govers je bil vendar toliko kozmopolit, da se je zabaval v takih slučajih in se je veselo vrgel v drvenje karnevala ko kak Brazilijanec, kar je na vsak način čudna lastnost pri možu, ki je doma pri družinskem obedu komaj izgovoril dve tri besede.

Sam je obedoval v hotelu »Gloria«, potem pa je na balkonu sedel in udobno, zadovoljno užival večerni čaj. Pod njim se je na desno in levo raztegnilo razigrano mesto.

Višek karnevala je machina ples. Pri tem plesu pokaže Brazilijanec vso svojo dušo. Godba je vlekla Dübella, zato se je kmalu pojavil v »Phönix«-gledališču, ki je bilo eno mnogih plesnih dvoran.

Zrak je bil prepojen z vonjem dišav. Krog stebrov so se vile pisane papirnate kače. Na odru je igrala godba. Tla so bila živo pisana.

Dübell si je prekrižal roke na prsih in se naslonil na steber. Dasi se je v srcu vživel v trenutni položaj,

se je itak spoznalo, da ne spada med prave veseljače. Ves njegov pojav ga je ločil od drugih.

Iz lože nad njim je zašumela papirnata kača in mu padla na ramo. Ozrl se je navzgor: črna svilena maska ga je gledala. V loži sta bili le dve osebi: ženski.

Gotovo sta zato prišli, da bi pogledali to mrgolenje, si je mislil. Ni mislil, da bi imel uspeh, ako bi maskirano lastnico vržene kače prosil za ples.

Eno minuto morda je stal tako, ko je prišumela proti njemu neka postava. Spoznal je rumeno ruto in ovratnik z belimi čipkami, ki ga je videl zgoraj v loži. Izpod maske ga je zrlo dvoje drznih oči.

Dübell se je brez obotavljanja oklenil ženske in začela sta plesati. V dneh karnevala je taka navada in plesalca včasih ne izpregovorita niti besede.

Godba je utihnula. Dübell je zrl v masko. Skozi odprtino sta se mu smejali plesalkini oči.

— Ali se vam je dopadlo? — se je oglašila. Špansko je govorila, a iz govornice se je spoznala tuja barva.

— Dopadlo? Že to samo zasluži pot v Južno Ameriko...

Ko je bil Dübell razporežen, se je znal prav lepo izraziti špansko. Kako bi se začudila Betka, ako bi tako slišala govoriti malobesednega prijatelja.

Dalje prih.

Ve morate imeti knjigo
"KADAR ROŽE CVETO"
Naročite jo v Tiskarni
sv. Cirila v Mariboru.

Dekleta